

WIADOMOŚCI

ZWIĄZKU

POLSKICH ZRZESZEŃ TECHNICZNYCH

ROK II

WARSZAWA, grudzień 1926 R.

Nr. 12.

STOWARZYSZENIA TECHNICZNE ZRZESZONE :

Stowarzyszenie Techników Polskich w Warszawie.

Polskie Towarzystwo Politechniczne we Lwowie.

Związek Polsk. Inżyn. Kolejow. Krakowskie Tow. Techniczne.

Stow. Elektrotechn. Polskich.

Polskie Stow. Inż. i Techn. województwa Śląskiego.

Stow. Techników w Sosnowcu.

Stow. Techników Polskich w Wilnie.

Stowarzyszenie Inżynierów i Architektów w Poznaniu.

Stow. Techników w Poznaniu.

Stowarzyszenie Techników województwa Lubelskiego.

Stowarzyszenie Inżynierów i Techników ziemi Radomskiej. Wołyńskie Stowarzyszen. Techników w Łucku.

Sekcja Techniczna Towarzystwa Wiedzy Wojskowej.

Stowarzyszenie Techników Polskich w Bydgoszczy.

Związek Techników Polskich w Częstochowie.

Stow. Techników Pomorskich w Toruniu.

Kujawskie Stowarzyszenie Techników we Włocławku.

Koło Techników w Ostrowcu.

Koło Techn. w Starachowicach.

Stow. Techników w Grudziądzu.

Stowarzyszenie Techników województwa Kieleckiego.

TREŚĆ :

Literatura techniczna w krajach Słowiańskich <i>Inż. A. Gudeff.</i> . . .	A— 51
II Zjazd Polskich Techników Zrzeszonych.	B—108
Sprawozdanie Polsk. Tow. Politechnicznego we Lwowie za 1925 r. . .	B—111
Spis odczytów wygłoszonych w Pol. Tow. Pol. we Lwowie w listopadzie 1926 r.	B—115
Spraw. Krakowskiego Towarzystwa Technicznego.	B—115
Z Polskiego Stowarzyszenia Inż. i Techn. woj. Śląskiego.	B—116
Sprawa stanowiska inżynierów w wojsku.	B—117
Komunikat Centr. Związku Polsk. Przem. G. H. i F.	B—117

REDAKCJA i ADMINISTRACJA: WARSZAWA, ULICA CZACKIEGO 5

Konto czekowe P. K. O. 5878.

Prenumerata za kwartał 1 złp. Numer pojedynczy—40 gr. Numer podwójny—70 gr. Numer potr.—1 złp.

OGŁOSZENIA: $\frac{1}{4}$ str. 100 złp., $\frac{1}{2}$ str. 60 złp., $\frac{1}{8}$ str. 40 złp., $\frac{1}{16}$ str. 20 złp., $\frac{1}{16}$ str. 10 złp.,

Członkowie Zrzeszonych Stowarzyszeń wpłacają ulgową prenumeratę przez swe Stowarzyszenia.

ZWIĄZKI TECHNIKÓW POLSKICH w Warszawie.

Konto — P. K. O. 128.

I. Komunikaty Kancelarii.

a) Kancelaria Stowarzyszenia Techników Polskich w Warszawie prosi PP. Członków zalegających z opłatą składek o wpłacanie ich w Kancelarii Stow. lub do P. K. O. na konto nr. 128.

b) Zmarli Członkowie Stowarzyszenia: Dobrzycki Władysław — chem. — 1.XII.1926 r.; Jacuński Mieczysław — inż. techn. — 23.XI 1926 r.; Łabuć Leonard, inż. techn. — 21.XI.1926 r.; Orzeszko Adam inż. chem. — 3.XII.1926 r.

II. Komunikaty Kół i Wydziałów.

Koło Mechaników zawiadamia, że najbliższe posiedzenie odbędzie się we wtorek dnia 28 b. m. sala nr. IV, godz. 8 wiecz.

Koło Inżynierów Cywilnych. Zebranie Członków odbędzie się dnia 29 m. m. w sali nr. V, o godz. 7-ej wiecz. Po zebraniu wspólna kolacja.

Rada Naukowo-Techniczna zawiadamia Członków, że w czwartek, dnia 30 b. m., o godz. 6 i ½ wiecz., w sali Nr. III, odbędzie się plenarne posiedzenie R N. T.

III. Dział informacyjny.

Z bliższych informacji o poniżej podanych posadach korzystać mogą członkowie stowarzyszeń, zgrupowanych w Związku Polskich Zrzeszeń Technicznych, zwracając się o szczegóły do Kancelarii Stowarzyszenia Techników (Czackiego 3/5), a nie do Administracji „Wiadomości”.

Uprasza się Szanownych Korespondentów o nadsyłanie znaczków pocztowych na odpowiedź.

POSADY WAKUJĄCE:

- 108—Młody inżynier poszukiwany do Wydziału Statystycznego Zakładów hutniczych. Oferty nadsyłać do kancelarii Stow. pod „W. S.” i t. p. poszukuje biuro poważnej fabryki w Warszawie. Oferty z odpisami świadectw, życiorysem i wymaganem wynagrodzeniem kierować do Kancelarii Stow. Techników.
- 112—Technika-kopisty do urzędzeń transporterowych poszukuje biuro techniczne w Warszawie. Podanie z życiorysem, odpisami świadectw i wysokością żądanego wynagrodzenia należy składać w Kancelarii Stow. Techników.
- 114—Inżyniera-Architekta z pełnymi kwalifikacjami i uprawnieniem do sprawowania dozoru na terenie województw wschodnich z praktyką techniczną i administracyjno-biurową poszukuje Okr. Dyr. Rob. Publ.
- 116—Kierownik poradni zawodowej Patronatu nad młodzieżą rzemieślniczą we Lwowie, z odpowiednim przygotowaniem teoretycznym i praktycznym poszukiwany.
- 118—Przedstawiciela na prowizję mającego obszerne znajomości na Warszawę i okolice, obrotnego poszukuje fabryka papy dachowej i produktów smolowców.
- 139—Inżynier młody, energiczny, z kilkuletnią praktyką budowlaną, ostatnio jako kierownik.

POSZUKUJĄ PRACY:

- 137—Inżynier z 14-letnią praktyką warsztatową przy budowie mostów, kotłów i w przemyśle drzewnym na stanowiskach kierowniczych, ze znajomością języków obcych; posiada poważne referencje.
- 141—Inżynier-Mechanik, 20-lat praktyki administracyjnej, handlowej i warsztatowej. Energiczny organizator.

LITERATURA TECHNICZNA W KRAJACH SŁOWIAŃSKICH.

Skrót referatu inż. Gudeff'a, delegata Bułgarii, wygłoszonego na Zjeździe Organizacyjnym FIS'a (Federacji Słowiańskich Inżynierów) w maju b. r. w Warszawie.

Historja literatury krajów słowiańskich odzwierciedla historję polityczną i cechującą ją momenta — to nadzieję, to zwątpienia, to bohaterskie walki, to znów niewolę.

Dwa zasadnicze zagadnienia cechują literaturę Słowian: dążność do wolności i kwestja bytu. Cały szereg wybitnych pisarzy słowiańskich o znaczeniu międzynarodowym, wpłynęło na wzbudzenie poczucia łączności wśród Słowian.

Literatura jest bogactwem duchowem całej ludzkości, gdyż przekracza nawet zamknięte granice i propagując nowe idee, wpływa na zmianę życia politycznego i ekonomicznego.

Literatura techniczna propaguje nowe zdobycze techniczne i w rozwoju kultury materialnej jest czynnikiem nieomal rewolucyjnym.

Postęp techniczny ostatniego wieku przeważnie pozostawił na ubożu kraje słowiańskie. Kraje te nie mogły swobodnie pracować nad postępowaniem techniki, a tembardziej nad rozwojem literatury technicznej, gdyż wszystkie siły zużywały one na uzyskanie lub utrzymanie swej niepodległości. Będąc pod różnemi wpływami, rozdzielone politycznie i ekonomicznie, kraje słowiańskie mają bardzo mało wspólnego w dziedzinie literatury technicznej.

Dopiero teraz zawiązanie Federacji Słowiańskich Inżynierów stwarza możność powstania nowego stanu rzeczy.

Rozwój szkolnictwa technicznego i związanej z nim literatury technicznej jest oparty w innych krajach słowiańskich na racjonalnej organizacji, podczas gdy w Bułgarii jest on podzielony między różne Ministerstwa, które nie mają dostatecznej łączności i są pozbawione ogólnej dobrze zdefiniowanej linii postępowania.

Najważniejszym jednak jest to, że Bułgaria nie posiada Akademji Technicznej, a wyższe zakłady naukowe są zawsze ogniskiem pracy literackiej technicznej.

Wszelkie Republiki Słowiańskie: Czechosłowacja, Polska i Jugosławja, posiadają wprawdzie wyższe specjalne uczelnie, jednakże uboga ich literatura techniczna wpływa na to, że młodzież udaje się dla studjów Zagranicę. W ostatnich dopiero czasach po utworzeniu niepodległych wielkich Państw: Polski i Czechosłowacji, daje się zauważyć w nich duże skupienie uczonych, którzy pracują wydatnie na polu literatury technicznej.

W mniejszych krajach słowiańskich, a szczególnie w Bułgarii, istnieje brak ustalonej terminologii technicznej, bez czego rozwój literatury jest nie do pomyślenia.

Musimy zmienić ten stan rzeczy. Musimy dążyć do tego, aby młodzież kształciła się we własnym Kraju, lub w którymś z Krajów Słowiańskich, a dopiero na specjalne studia wyjeżdżała na Zachód.

Dlatego jednym z pierwszych zadań do załatwienia jest ustalenie terminologii technicznej. Koniecznym jest również ustalić jednakowy system nauczania we wszystkich Krajach Słowiańskich. Jest to łatwe ze względu na podobieństwo języków, obyczaj i metod pracy wśród Słowian.

Zdając sobie dokładnie sprawę z ważności problemu literatury technicznej zgłaszamy następujące wnioski:

I. Przygotowanie i wykształcenie personelu technicznego.

Wykształcenie techniczne w krajach słowiańskich powinno się opierać na wspólnych zasadach, ustalonych przez specjalistów krajów słowiańskich. Programy wyższych uczelni powinny być przejrzane i dostosowane do obecnego stanu techniki. W ten sposób zostaną stworzone podwaliny współpracy krajów słowiańskich. Należy kierować młodzież do wyższych uczelni krajów słowiańskich. Należy stworzyć wymianę myśli między profesorami i studentami, w dziedzinie literatury technicznej.

II. Terminologia techniczna.

Należy wydać wspólny słownik techniczny dla ułatwienia pracy studjującym i pracownikom.

III. Korespondencja między członkami Federacji.

Należy stworzyć korespondencję między członkami Federacji. W pismach związków słowiańskich należy przeznaczyć parę kolumn dla omawiania życia technicznego, gdzie należałoby omawiać powstawanie nowych przedsięwzięć, nowe wynalazki, prace i t. d.

W bibliografii należałoby umieszczać spisy wszystkich nowo wydanych dzieł, oraz przegląd pism technicznych.

IV. Wydania specjalne.

W wypadkach uroczystych członkowie Federacji powinni wydawać specjalne numery jubileuszowe, popularno-naukowe, poświęcone jednemu z krajów słowiańskich.

V. Wydawnictwa FIS'a.

a) Biuro Federacji winno wydawać Przegląd periodyczny (miesięcznik lub rocznik), który winien zawierać skróty referatów Związków Narodowych i przegląd słowiańskiej literatury technicznej.

b) Związek powinien ufundować kasę w celu popierania literatury technicznej.

Wspólna praca nad rozwojem literatury technicznej w krajach słowiańskich jest zupełnie możliwą i wpłynie na współpracę nad rozwojem gospodarczym i technicznym Słowiańszczyzny.

II-gi ZJAZD POLSKICH TECHNIKÓW ZRZESZONYCH.

Obserwując wyniki prac u zachodnich sąsiadów, skierowanych do celowego wzrostu sił gospodarczych, przez skoordynowanie wysiłków zarówno przemysłu, jak i rolnictwa, dochodzimy do przekonania, że są one uwarunkowane przede wszystkim zrozumieniem konieczności współpracy, ze względu na ogólne dobro najszerzych warstw społeczeństwa.

Wobec tego, że u nas taka współpraca nie została dotychczas zapoczątkowaną, Związek Polskich Zrzeszeń Technicznych, zainicjował porozumienie się wszystkich działów gospodarki w celu podniesienia tętna życia gospodarczego, przez najlepsze wyzyskanie surowców, metod pracy i osobistych zalet pracowników wyższych i niższych.

Całe to zagadnienie podniesienia wytwórczości i celowość wytwarzania, ujemujemy w ogólnym pojęciu „Pracy Gospodarnej”.

Polega ona również na stworzeniu wytycznych rozwoju i wzrostu życia gospodarczego.

Pracę taką w poszczególnych okręgach podjęły Rady Zrzeszeń Gospodarczych złożone z przedstawicieli przemysłu, rolnictwa, górnictwa i techniki.

Praca tych Rad musi być opartą na ogólnych liniach rozwoju i musi być dla poszczególnych okręgów skoordynowaną. Wytknięcie zaś linii rozwoju życia gospodarczego bez dokładnej znajomości stanu obecnego, bez zbadania zapotrzebowania, produkcji, wwozu i eksportu jest nie do pomyślenia.

W celu więc zrobienia pierwszego kroku w tym kierunku, czyli odtworzenia obecnego stanu życia gospodarczego w Polsce i zaznajomienia z nim szerszego ogółu, Związek zdecydował, z okazji 50-cio letniego jubileuszu istnienia Polskiego Towarzystwa Politechnicznego, zwołać w czerwcu 1927 roku we Lwowie II-gi Zjazd Polskich Techników Zrzeszonych.

Poprzednia idea zwołania Ogólnego Zjazdu, jako rozwinięcie idei współpracy w Radach Zrzeszeń Gospodarczych, z udziałem wszystkich członków Organizacji Gospodarczych, jak rolniczych, przemysłowych i t. d. upadła ze względów na trudności zorganizowania tak bardzo licznego Zjazdu. Żeby jednak zadaniu temu sprostać, Związek zdecydował zaprosić Organizacje Gospodarcze do wygłoszenia odpowiednich referatów na Zjeździe.

Proponowany jest następujący podział referatów, mający obrazować ogólny stan gospodarczy w Polsce. Prócz referatów treści ogólnej poświęconych skonkretyzowaniu idei „Pracy Gospodarnej”, następujące referaty:

Górnictwo:

- a) węgiel, torf,
- b) ruda,
- c) sól, siarka, piryty, fosforyty i wszystkie inne,
- d) zasobność złóż.

Przemysł bitumiczny:

- a) wiertnictwo (ropa), kopalnie wosku, gaz ziemny
- b) rafinerje,
- c) zasobność złóż bitumicznych.

Hutnictwo żelaza i innych metali.

Przemysł metalowo-maszynowy:

- a) maszynowo-obrabiarkowy,
- b) silnikowy,
- c) masowa produkcja,
- d) żelazne konstrukcje i reszta.

Przemysł elektryczny,

- „ chemiczny nieorganiczny,
- „ chemiczny organiczny,
- „ spożywczy a) cukrowniczy,
b) fermentacji.
- „ przetworów zwierzęcych,
- „ włókienniczy,
- „ odzieżowy,
- „ papierniczy,
- „ poligraficzny,
- „ mineralny a) ceramiczny,
b) szklarski,
c) cementowy,
d) kamieniarski.
- „ budowlany,
- „ drzewny a) tartaki,
b) wyroby gotowe,
c) przetwory chemiczne,

Wodociągi i gazownie.

- Elektryfikacja a) stan obecny,
b) zasobność sił wodnych.

- Komunikacja a) wodna morska,
b) wodna wewnętrzna,
c) drogową,
d) kolejową,
e) dojazdową i tramwajową,
f) powietrzną.

Rolnictwo, leśnictwo (opracowane według specjalnego podziału).

W celu osiągnięcia lepszego zobrazowania, wszystkie referaty mają być opracowane na podstawie następującego planu:

I. Stan faktyczny:

1) Statystyka instytucji (produkujących):

- a) Statystyka produkcji (ilość zakładów, ilość zatrudnionych inżynierów, techników i robotników, waga i wartość produkcji). Braki w dotychczas prowadzonych statystykach (braki uzgodnienia);
- b) Warunki produkcji.

2) Geograficzne rozmieszczenie produkcji z wykazaniem ilościowym w poszczególnych rejonach, (województwach) cechy charakte-

rystyczne tych rejonów; waga produkcji w poszczególnych miejscowościach; miejsce zbytu produkcji.

3) Stan prawny, organizacyjny i finansowy. Uwagi co do możliwości usunięcia istniejących trudności pod względem organizacji techniki, komunikacji, środków finansowych, podatków, ustaw i stosunków socjalnych.

4) Poziom techniczno-fachowy. Materiał ludzki (personel wyższy i niższy) pod względem uzdolnienia ogólnego i fachowego, uwagi co do szkolenia; warunki życiowe (mieszkańciowe).

5) Zdolności konkurencyjne. Porównanie cen z produkcją u nas i zagranicą pod względem ilości, jakości, taniości i możliwości zwiększenia produkcji.

6) Zastosowanie normalizacji w organizacji, w produkcji i w zbycie.

7) Wartość całości danej produkcji w bilansie narodowym: majątek ruchomy, nieruchomy, kapitał.

8) Wartość kapitałów inwestowanych (udział kapitałów krajowych i zagranicznych, ich pochodzenie, ich tendencja).

II. A. Rozdział produkcji:

- 1) Konsumcja własna,
- 2) Rynek zagraniczny,
- 3) Rynek zagraniczny,
- 4) Zapasy w kraju,
- 5) Stosunek produkcji polskiej do produkcji sąsiadów i produkcji światowej.

B. Zapotrzebowanie danego materiału w kraju i stosunek produkcji do zapotrzebowania i możliwość wznostu produkcji, konsumpcja kraju i eksport w ostatnich 5-ciu latach i przypuszczalny wzrost spożycia na przyszłość.

Czy przerabiamy cały surowiec krajowy, czy wywozimy go, przywożąc w zamian gotowe wyroby z tego surowca.

C. Możliwość zamiany surowców namiastkami krajowymi.

D. Uwagi co do sposobu rozbudowy odnośnej gałęzi produkcji względnie stworzenia nieistniejącej jeszcze produkcji niezbędnych surowców, półfabrykatów, lub części składowych.

Stosunek surowców krajowych i krajowych materiałów pomocniczych do sprowadzanych z zagranicy.

E. Uwagi co do możliwości utrzymywania, a nawet zwiększania produkcji w razie zagrożenia gospodarki narodowej.

Pożądanem jest by daty i cyfry obejmowały dane statystyczne z lat 1920 i 1925.

Poszczególne dezyderaty mają być ujęte (konkretnie w cyfrach.

Przy precyzowaniu specjalnych zagadnień mogą być wysunięte i inne nie objęte powyższym planem, byleby one zobrazowały zupełnie wyczerpująco całość referatu z następujących punktów widzenia:

1) Określenie planu gospodarczego w szczególności planu zapotrzebowania Państwa, jako jednolitej całości gospodarczej i możliwości wzmożenia zapotrzebowania.

2) Określenie planu pokrycia całkowitego zapotrzebowania w celu uzyskania samowystarczalności i określenia ilości eksportu przy całkowitem wyzyskaniu surowców i środków produkcji.

- 3) Podniesienie do maksimum wydajności produkcji i zdolności konkurencyjnej na rynku międzynarodowym.
- 4) Najwłaściwsze wyzyskanie materiału ludzkiego.

Ponieważ napisanie tych referatów zajęłoby referentom zbyt dużo czasu, a chcąc jednocześnie aby referaty odzwiercadlały najlepiej stan faktyczny wszystkich działów gospodarki, Komitet Organizacyjny zwrócił się do poszczególnych Zrzeszeń Gospodarczych z prośbą o napisanie referatów, zgłoszenie ich na Zjazd przez swego referenta, któryby na Zjeździe wygłosił skrót referatu oraz odczytał wynikające z referatu wnioski.

Ponieważ jednak owocność Zjazdu jest uzależniona od uprzedniego rozesłania referatów do wszystkich członków, przeto Komitet Organizacyjny zaproponował wydrukowanie ich w „Wiadomościach Związku Polskich Zrzeszeń Technicznych”, tembardziej, że jednolity skład drukarski umożliwi wykonanie odbitki, zawierającej wszystkie referaty Zjazdu.

Podajemy powyższy ogólny plan referatów do wiadomości wszystkim Kolegom, ponieważ otrzymaliśmy już przyrzeczenia szeregu zrzeszeń gospodarczych, że referaty swe na Zjazd zgłoszą. W miarę przysyłania prac będziemy je zamieszczać w Wiadomościach.

SKRÓT SPRAWOZDANIA POLSKIEGO TOWARZYSTWA POLITECHNICZNEGO ZA ROK 1925.

Wydział Główny Polskiego Towarzystwa Politechnicznego utworzył Komitet Energetyczny do którego wszedł Komitet Ciepły, jako jego Sekcja i mają powstać dwie nowe Sekcje: Sekcja Hydrotechniczna i Sekcja Elektrotechniczna.

Prócz tego utworzono Sekcję Żelbetową. Z ramienia Towarzystwa brali udział: w pracach Komitetu Technicznego dla Normalizacji Wyrobów Przemysłowych przy Ministerstwie Przemysłu i Handlu prof. dr. Jan Bogucki, w Zjeździe Redaktorów Pism Technicznych prof. Edward Tadeusz Geisler, w pracach Państwowej Rady Elektrycznej Inż. Adam Ebenberg (wspólnie z Krakowskim Towarzystwem Technicznym), w pracach Instytutu Psychotechnicznego inż. Emil Bratro, w pracach Rady Mierniczej inż. Bolesław Skąpski (wspólnie z Krakowskim Towarzystwem Technicznym).

Towarzystwo zestawilo na żądanie Prezydium Sądu Apelacyjnego listę rzeczoznawców sądowych i na żądanie Tymczasowego Wydziału Samorządowego listę delegatów dla Wojewódzkiej Rady wodnej w Stanisławowie.

Specjalna Komisja Towarzystwa opracowała pod przewodnictwem kol. Jaskólskiego przepisy normalizacji wyrobów drzewnych, ogłoszonych w pierwotnej redakcji w Czasopiśmie Technicznym w Nr. 12 z r. 1924 i w ostatecznej redakcji w Nr. 6 z r. 1925.

Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowych i Przemysłu i Handlu zażądały przedłożenia tych przepisów w celu ich szerszego stosowania.

Towarzystwo popierało starania L.O.P.P. i Związku Awiatycznego Słuchaczy Politechniki w sprawie utworzenia katedry lotnictwa

na Politechnice Lwowskiej i wystosowało memorjały do Senatu Politechniki i Ministerstwa W. R. i O. P.

Towarzystwo brało udział w Zjeździe Delegatów Związku Polskich Zrzeszeń Technicznych, który odbył się w Lublinie w dn. 25, 26 i 27 kwietnia. Z ramienia Towarzystwa brali udział prof. Otton Nadolski, prof. Kazimierz Zipser. Z ważniejszych spraw rozpatrywano projekt Ustawy o Uprawnieniach Inżynierów i Izbach Inżynierskich, opracowany przez prof. Ottona Nadolskiego. Delegaci większością głosów wypowiedzieli się przeciw utworzeniu Izb Inżynierskich w Polsce.

Ten stan rzeczy przedstawiło Towarzystwo w osobnym memorjale Ministerstwu Robót Publicznych, oświadczając, że składa powierzony mu przez Ministerstwo mandat uzgodnienia dotyczącego projektu Ustawy z Zrzeszeniami Technicznymi b. zaborów rosyjskiego i pruskiego a nadto prosząc Rząd, by podjął opracowanie projektu Ustawy i przedłożył go Sejmowi.

Zjazd Delegatów w Lublinie powziął na podstawie wniosków wygotowanych przez specjalną Komisję do której należał prof. Zipser, jako delegat Towarzystwa Politechnicznego, uchwały w sprawie szkolnictwa, a mianowicie przeciw tworzeniu nowych szkół politechnicznych zanim istniejące nie będą należycie uposażone, następnie w sprawie organizacji średnich szkół technicznych i nadania absolwentom ich tytułu „Technika“.

W Zjeździe Delegatów w Wilnie delegaci Towarzystwa pp. prof. K. Zipser, Broniewski i Rybicki nie mogli wzać udziału z powodu przerwy komunikacji, spowodowanej zamieciaми śnieżnymi.

Zjazd ten powziął uchwałę w sprawie konieczności utworzenia specjalnego Korpusu Inżynierów Wojskowych i ustalili opinię w sprawie projektu Ustawy Przemysłowej. Większością głosów mianowicie przeszła opinja Warszawskiego Stowarzyszenia Techników. Opinja Specjalnej Komisji Towarzystwa Politechnicznego pod przewodnictwem p. Prezesa Gąsiorowskiego, nie uzyskała większości głosów.

Ministerstwo Robót Publicznych przesało Związkowi Polskich Zrzeszeń Technicznych projekt Ustawy Budowlanej, mającej zawierać przepisy, obowiązujące dla całego obszaru Rzeczypospolitej.

Komisja wydelegowana do tego celu, a złożona z kol. Biernackiego, kol. Drexlera i kol. Opolskiego pod przewodnictwem kol. prof. Krzyczkowskiego, zajęła się szczegółowem badaniem projektu, który był następnie przedmiotem obrad Zjazdu Delegatów Fachowych dnia 13-go lutego r. b. w Warszawie, wysyłanych w tym celu przez Zrzeszone Towarzystwa.

Towarzystwo zajmowało się sprawą rewizji przepisów 8-mio godzinnym czasie pracy w przemyśle budowlanym, sprawą zrealizowania projektu budowy cementowni we wschodniej Małopolsce, sprawą zaniechania projektu utworzenia stanowiska Komisarza Budowlanego, sprawą ożywienia ruchu budowlanego, sprawą udziału firm polskich przy prowadzeniu robót kanalizacyjnych przez Konsorcjum amerykańskie i t. d.

Uważając za konieczne współdziałanie Zrzeszeń Gospodarczych zainicjowało P. T. P. utworzenie Rady Zrzeszeń Gospodarczych. Prace przygotowawcze prowadziła specjalna Komisja pod przewodnictwem b. Ministra p. dr. Władysława Stesłowicza.

Nieustanną uwagę poświęcało Towarzystwo sprawie organizacji urzędów technicznych. Przedłożono memoriał Ministerstwu Robót Publicznych w sprawie samodzielności i ustroju urzędów technicznych II-ej i I-ej Instancji i drugi memoriał przeciw zamierzonemu ponownemu utworzeniu Okręgowych Dyrekcji Robót Publicznych w Tarnopolu i Stanisławowie.

Przedłożono referat kol. Bratro o budżecie Ministerstwa Robót Publicznych i użyciu preeliminowanych zasiłków dla bezrobotnych na inwestycje dla rozbudowy technicznej Państwa.

Przedłożono Ministerstwu Robót Publicznych Memoriał w sprawie użycia sprzecznego z Ustawą o Ochronie Tytułu Inżyniera, tytułu inżyniera do oznaczenia stanowisk służbowych.

Towarzystwo zajmowało się przyszłością m. Lwowa i w miejskiej Komisji brali udział p. Prezes Towarzystwa Inż. Rybicki oraz Wice-Prezes Blum.

Zdecydowano wreszcie utworzyć specjalną Komisję pod przewodnictwem kol. Bluma w celu opracowania programu budowy sieci dróg wodnych w Polsce i poparcia tej sprawy wśród szerszego ogółu.

Wydział Główny składał się w 1925 roku z: Prezesa Stanisława Rybickiego, Wice-Prezesów: Fryderyka Bluma i Ottona Nadolskiego, i Członków Wydziału: Emila Bratro, Edwarda Bronarskiego, Alfreda Broniewskiego, Kazimierza Dutczyńskiego, Kazimierza Engla, Tadeusza Gajczaka, Maksymiljana Hubera, Józefa Jaskólskiego, Stanisława Kozłowskiego, ś. p. Artura Kühnela, Dionizego Krzyczkowskiego, Maksymiljana Matakiewicza, Michała Mazura, Franciszka Południńskiego, Wojciecha Sądla i Kazimierza Zipsera.

W roku 1925 przyjęto 40 nowych członków, zmarło 8, wykreślono 80. Z końcem 1925 r. ilość członków wynosiła 875 osób.

Zebrania tygodniowe we Lwowie.

7.I. Odczyt p. Prof. Władysława Klimczaka p. t. „O starochrześcijańskich kościołach Rawenny”.

14.I. Odczyt p. Dr. Inż. Stanisława Bienkowskiego p. t. „Organizacja warsztatowa i handlowa fabryki S. A. Metal”.

21.I. Komunikat p. Prof. Dr. Maksymiljana Hubera p. t. „O żaglowcu Flettnera” i komunikat p. Inż. Stanisława Hubickiego p. t. „Spław i kłauzy na Czeremoszu”.

28.I. Odczyt p. Inż. Stanisława Hubickiego p. t. „Krytyka za budowań górskich potoków w Alpach Austrjackich”.

4.II. Odczyt p. Prof. Dr. Alfreda Halbana p. t. „O stowarzyszeniach dla sprawy Ligi Narcołów”.

11.II. Odczyt p. Dr. Zygmunta Zawirskiego i p. Prof. Edwarda T. Geislera p. t. „Psychotechnika jej drogi i cele”.

18.II. Odczyt p. Inż. Ignacego Dąbrowskiego z Warszawy p. t. „Budowa kotłów wysoko-prężnych w kraju i zagranicą”.

25.II. Odczyt p. Prof. Dr. Juliana Tokarskiego p. t. „O trzonie krystalicznym Tatr”.

4.III. Odczyt p. Inż. Aleksandra Rotherta p. t. „Znaczenie czasu i udział robotnika i majstra w oszczędności czasu”.

11.III. Odczyt p. Dr. Inż. Wilhelma Berowicza p. t. „Nowe prądy w teorii i konstrukcji turbin parowych”.

25.III. Odczyt p. Prof. Artura Kühnela p. t. „O rozsadzaniu skał tlenem skroplonym”.

8.IV. Odczyt p. Dr. Mieczysława Gębarowicza p. t. „Najnowsze odkrycia w podziemiach Wawelu”.

15.IV. Odczyt p. Prof. Dr. Stanisława Głabińskiego p. t. „Ustawa o rozbudowie miast” (w Tow. Pedagogicznym).

22.IV. Odczyt p. Prof. Edwina Hauswalda p. t. „O obliczaniu kosztów produkcji w czasie depresji gospodarczej”.

29.IV. Sprawozdanie p. Prof. Dr. Ottona Nadolskiego ze Zjazdu Związku Zrzeszeń Technicznych w Lublinie.

6.V. Odczyt p. Prof. Dr. Zygmunta Klemensiewicza p. t. „O zasadzie Carnotta”.

13.V. Odczyt p. Inż. Kazimierza Gąsiorowskiego p. t. „O ustawie naftowej”.

20.V. Odczyt p. Prof. Dr. Romana Witkiewicza p. t. „Projekt ogrzewania Politechniki ciepłem odpadowym z Elektrowni na Persenkówce”.

22.V. Odczyt p. Prof. Zwierzchowskiego z Warszawy p. t. „Amerykańskie a europejskie turbiny wodne”.

27.V. Odczyt p. Inż. Józefa Jaskólskiego p. t. „Zamiana Europy na Stany Zjednoczone”.

29.V. Odczyt Inż. Jana Wójcickiego p. t. „Zagadnienie wykorzystania gazu ziemnego w Małopolsce do celu gospod. Państwa”.

3.VI. Odczyt p. Prof. Gabryela Sokołnickiego p. t. „Postępy techniki oświetlenia elektrycznego”.

10.VI. Odczyt p. Prof. Edwarda Tadeusza Geislera p. t. „O obliczaniu kosztów wspólnych wytwarzania”.

17.VI. Odczyt p. Inż. Józefa Jaskólskiego p. t. „Zamiana Europy na Stany Zjednoczone”.

7.X. Odczyt p. Prof. Dr. Maksymiljana T. Hubera p. t. „W sprawie państwowych norm dla naprężeń dopuszczalnych”.

14.X. Odczyt p. Prof. Bersona Stanisława p. t. „Niektóre problemy z dziedziny konstrukcji, wyrobu i regeneracji żarówek elektrycznych”.

21.X. Odczyt p. Inż. Aleksandra Pawłowskiego z Warszawy p. t. „Kongres kolejowy w Londynie”.

28.X. Odczyt p. Prof. Edwina Hauswalda p. t. „Wrażenia z podróży do Austrii, Czech i Niemiec”.

11.XI. Odczyt p. Prof. Dr. Bohdana Derynga, Prezesa Sekcji Technicznej Towarzystwa Wiedzy Wojskowej w Warszawie p. t. „Znaczenie dla obrony Państwa zespolenia sił technicznych w Polsce w gospodarnym pracowaniu”.

18.XI. Odczyt p. Prof. Edwarda Tadeusza Geislera p. t. „System zamienności części i układów złożeń II Cz.”

25.XI. Odczyt p. Inż. Józefa Jaskólskiego p. t. „Stabilizacja waluty w Niemczech i nowy system monetarny”.

2.XII. Odczyt p. Inż. Kazimierza Gąsiorowskiego p. t. „O projekcie Ustawy Przemysłowej”.

9.XII. Odczyt p. Prof. Dr. Romana Witkiewicza p. t. „Wrażenia z podróży do Szwajcarii i Austrii” (Zakłady przemysłowe i ogrzewanie centr.).

16.XII. Odczyt p. Prof. Edwina Hauswalda p. t. „Paradoks bilansu handlowego”.

Szczegółowe sprawozdanie Polskiego Towarzystwa Politechnicznego, wraz ze sprawozdaniem finansowem i sprawozdaniem oddziałów: w Przemyślu, Samborze, Stanisławowie i Tarnowie, zostało zamieszczone w Czasopiśmie Technicznym, Nr. 6 z dnia 25 marca 1926 roku.

S P I S

odczytów, wygłoszonych w Polskiem Towarzystwie Politechnicznym we Lwowie, w miesiącu październiku i listopadzie 1926.

13.X. Prof. Dr. M. T. Huber. — Sprawozdanie z II Międzynarodowego Kongresu Mechan. Techn. w Zurychu.

20.X. Inż. Ignacy Brach z Warszawy. — Urządzenia do przeładowania towaru w portach europ. z uwzględnieniem Gdańska i Gdyni.

27.X. Inż. Tomasz Kluz. — Niektóre ustroje statystycznie niewyznaczalne w nowem dydaktycznem ujęciu.

3.XI. Prezes Inż. Stanisław Rybicki. — Komunikacje i polityka komunikacyjna w odrodzonej Polsce.

10.XI. Prof. Edwin Hauswald. — Naukowa Organizacja produkcji w przemyśle.

17.XI. Inż. Łukasiewicz Stanisław (z Warszawy). — Wybór silnika oraz wielkość obciążeń i naprężeń dopuszczalnych przy obliczaniu części mech. dźwignicy.

24.XI. Inż. Aleksander Pawłowski (z Warszawy). — Sprawozdanie z Międzynarodowego Zjazdu Prasy technicznej w Rzymie.

SPRAWOZDANIE KRAKOWSKIEGO TOWARZYSTWA TECHNICZNEGO.

za listopad 1926 roku.

Stan członków w dn. 1 listopada	425
Przyjęto w listopadzie	8
	433
Zmarł	1
Stan w dniu 30.XI	432 z tego
miejscowych	335
zamiejscowych	97

Dnia 8.XI zmarł były Prezes Towarzystwa z r. 1898 ś. p. Inż. Roman Ingarden, em. Prezes Generalnej Dyrekcji dróg wodnych w Warszawie.

Zebrań dla odczytów odbyło się 3, a mianowicie:

12.XI. Zebranie Krak. Klubu Automobilowego przy współdziałaniu Krak. Tow. Technicznego, na którym p. Inż. Oswald Beres wygłosił „Sprawozdanie z wystawy automobilowej w Paryżu”.

19.XI. Inż. Karol Barwicz Prezes Dyrekcji Pol. Kol. Państw. „Integrat Abakanowicza”.

26.XI. Dr. Inż. Doliński Jarosław: „O chemicznej budowie węgla kamiennego“.

Poza odczytami odbyło się dnia 23.XI posiedzenie w sprawie Rozbudowy Wielkiego Krakowa, na którym uchwalono wygłoszenie dotyczącego referatu przez Kol. Kuźniara na następnym posiedzeniu tejże Komisji.

Wydział odbył posiedzenie w dniu 5.XI wybierając na Sekretarzy: kol. Tokarski Jerzy — Pirgo Wiktor, gospodarzy: kol.kol. Biaścion Jan, Kijak Zygmunt, Gutkowski Stanisław, skarbników kol.kol.: Kowalski Władysław — zast. Tor Eugenjusz, Bibliotekarza kol. Ciechanowski Kazimierz.

Do Komisji Odczytowej weszli: Kol. Krawczyk Stanisław, Seifert Mieczysław i Tor Eugenjusz.

We wtorki odbywały się stale zebrania towarzyskie przy dość licznych udziale członków.

WYCIECZKI:

16.XI. Wycieczka do Pol. Zakładów Garbarskich i Mechan. Fabr. Obuwia „Marko“.

25.XI. Wycieczka do gmachu Y.M.C.A. celem zwiedzenia urządzeń.

POLSKIE STOWARZYSZENIE INŻYNIERÓW I TECHNIKÓW WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO.

Stowarzyszenie nasze, a raczej jego Koła, działalność swoją rozwijają w trzech kierunkach: urządzają odczyty, wycieczki i zebrania towarzyskie.

W obecnym sezonie jesiennym wygłoszone już były następujące odczyty: w Katowicach — p. Griegera — sprawozdanie z Targów Wschodnich, w Tarnowskich Górach — p. Brońca — projekt rozbudowy miast, p. Kobylińskiego — organizacja pracy w warsztatach mechanicznych, p. Nizińskiego — ostatnie stosowanie wierceń w polskim zagłębiu naftowym.

Projektowane są odczyty: w Katowicach—27 paźdz. p. Nowakowskiego pod tytułem, problem zaopatrzenia w wodę Górnego Śląska i Zagłębia Dąbrowskiego w rozwiązaniu zamierzeń państwowych i inicjatywy prywatnej, P. Bekkera — o wykorzystaniu siły wodnej Porąbki, P. Łuczakowa — o zalewaniu kopalń przez wodę Brynicy.

Uzupełnieniem serji odczytów o wodzie mają być odczyty o wodociągach krakowskich połączonych z wycieczką do Krakowa i o higienie wody.

W Królewskiej Hucie: p. Kontkiewicza — o przemyśle cynkowym, p. Harasiewicza — o przemyśle włoskim.

W Rybniku: p. Pasterczyka — o seismoicznych poszukiwaniach. Koło Rybnickie postanowiło poprosić prelegenta ze zjazdu lekarskiego w Katowicach o powtórzenie odczytu o fizjologicznym wpływie przybitki kamiennej na zdrowie robotników, a nadto zorganizować wykłady literackie.

Na ostatniem posiedzeniu Rady Stowarzyszenia postanowiono prosić Panów prelegentów, żeby odczyty swoje powtarzali w innych Śląskich miastach.

Oprócz wyżej wymienionych odczytów Stowarzyszenie ma zamiar zorganizować cykl odczytów ekonomicznych z aktualnych zagadnień.

Wycieczki organizowały poszczególne Koła do kopalni w Białym Szarleju, gdzie zwiedzono największą płuczkę cynku na świecie. Do Chrzanowa do fabryki parowozów. Do fabryki porcelany elektrycznej Gischego w Szopienicach. Do Dąbrowy Górniczej, gdzie zwiedzono kopalnię „Paryż” i szkołę górniczo-hutniczą.

Projektowane są wycieczki: do huty „Pokoju” i do Krakowa do Akademii Górniczej.

Życie towarzyskie między członkami silniejszym tętnem bije w Katowicach i w Tarnowskich Górach.

Koło Katowickie posiada własny lokal (ul. Warszawska Nr. 27) a w niem czytelnię i zaczątki biblioteki technicznej. Obecnie odbywają się tam raz na tydzień zebrania towarzyskie, a w projekcie są podwieczorki i herbatki tańczące.

Koło Tarnogórskie urządza raz na miesiąc zebrania towarzyskie i raz na miesiąc zebranie odczytowe. Posiada również jak i Koło Królewskohuckie czytelnię.

Ponadto Stowarzyszenie zajmuje się sprawą szkolnictwa zawodowego.

SPRAWA STANOWISKA INŻYNIERÓW W WOJSKU.

W dniu 26-go października r. b. zostali przyjęci przez Pana Prezydenta Rzeczypospolitej pp. Stanisław Rybicki, Prezes Związku P. Z. T., prof. I. Radziszewski, wice-prezes Związku i W. Wańkowicz, prezes Stowarzyszenia Techników Polskich w Warszawie. Delegacja przyjęta życzliwie przez Pana Prezydenta, złożyła memorjał w sprawie nie wyzyskania dla Państwa sił technicznych, posiadanych w wojsku oraz, wobec mającej się odbyć reorganizacji ustroju armji, podniesienia techniki do należytych nowoczesnych wymagań przez odpowiednią organizację sił technicznych.

KOMUNIKAT CENTRALNEGO ZWIĄZKU POLSKIEGO PRZEMYSŁU, GÓRNICTWA, HANDLU I FINANSÓW.

Wśród przemysłowców i kupców całego świata panuje dziś nadzwyczaj intensywny ruch w kierunku organizacji produkcji i pracy. W Polsce zagadnienie to jest tembardziej palące, gdyż tylko w drodze ulepszenia organizacji wyrównać możemy poniekąd ujemny wpływ tych licznych, a od woli bezpośrednich kierowników przedsiębiorstw niezależnych czynników, które podrażają nasze koszty produkcji w porównaniu z zagranicą.

To też całe szeregi naszych placówek przemysłowych i handlowych przeprowadziły już lub przeprowadzają — z wielkim nierz wysiłkiem — reformy organizacyjne, przyczem — wobec braku kapitałów inwestycyjnych — reformy te idą i iść powinny w kierunku uporządkowania tych wszystkich czynników, związanych z proce-

sem wytwórczym, zakupem i sprzedażą, których doskonalenie nie wymaga pieniężnego nakładu, a których uporządkowanie usprawnia wszystkie fazy pracy kierowniczej i wykonawczej w dążeniu do obniżenia kosztów własnych.

Na podstawie kontaktu ze swoimi członkami Centralny Związek jest w stanie ocenić, że w dziedzinie tej osiągnięte już zostały niemałe rezultaty. Jednakże nieświadomiona opinja publiczna nie przestaje twierdzić — nawet w dobrej wierze — że przemysłowcy i kupcy poprzestają na żądaniu różnych reform od Rządu i Sejmu, nie czyniąc wysiłków ku uzdrowieniu produkcji w zakresie od nich zależnym.

Z drugiej zaś strony dobra organizacja jest zadaniem tak trudnym i wymagającym tak specjalnych kwalifikacji teoretycznych, że nikt nigdy nie może powiedzieć, iż zrobił w tej dziedzinie dla swego przedsiębiorstwa wszystko, co można było zrobić, a dla bardzo wielu przedsiębiorstw dzieło to jest wprost niewykonalne bez obcej pomocy fachowej.

Stąd przed ogółem przemysłowców i kupców powstaje podwójne zadanie. Z jednej strony — uświadomić społeczeństwo co do wysiłków i rezultatów w dziedzinie organizacji już dokonanych i stworzyć możność wykorzystania tych nowych walorów w ogólnej naszej polityce gospodarczej, z drugiej zaś strony — rozpocząć akcję pomocy i samopomocy, aby dzieło organizacji udostępnić, ułatwić i udoskonalić.

Myśl o tej dwojakiej akcji kiełkuje w organizacjach zrzeszonych w Centralnym Związku już oddawna. Wielu naszych członków zgłaszało się do nas z propozycją urządzenia bądź narad, bądź ankiet, bądź biura informacyjno-doradczego, celem zebrania i zestawienia dotychczasowych rezultatów, oraz ułatwienia dalszej pracy organizacyjnej.

Opierając się na tych opiniach swoich członków oraz na silnym prądzie organizacyjnym, przenikającym w coraz to szersze koła przemysłowców i kupców, — Centralny Związek podejmuje próbę utworzenia specjalnego „Wydziału porad w zakresie organizacji przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych”. Wydział ten, pracując pod egidą Centralnego Związku i z jego ramienia, będzie udzielał zgłaszającym się zrzeszonym w Związku organizacjom i ich członkom potrzebnych porad, wskazówek i informacji, a także na ich zlecenie będzie podejmował szczegółową analizę całego organizmu danego przedsiębiorstwa lub jego części. Wydział będzie również na zlecenie klientów opracowywał szczegółowe plany i projekty reorganizacji całokształtu przedsiębiorstwa lub jego działów, oraz wprowadzał na miejscu w życie zaprojektowane ulepszenia organizacyjne. Wreszcie Wydział będzie rejestrował i systematyzował zgłaszane do niego informacje o dokonanych już pracach organizacyjnych — w celu wydawania syntetycznych publikacji, uświadamiających szeroki ogół o postępach organizacyjnych polskiego przemysłu i handlu, a przede wszystkim dla wykorzystania tych danych przez Centralny Związek przy popieraniu wobec Rządu postulatów przemysłu, zwłaszcza w dziedzinie reorganizacji pracy.

Organizację „Wydziału porad” Centralny Związek powierzył p. Inż. Wacławowi Kawińskiemu, znanemu w szerokich kołach prze-

mysłowych jeszcze z czasów, gdy kierował pracami Komisji Szacunkowej Przemysłowej przy naszym Związku, stwierdzającej straty wojenne w przemyśle. Następne lata Inż. Kawiński poświęcił pracy w przemyśle, z ramienia jednego z najpoważniejszych naszych banków, jak również na zlecenia poszczególne prowadził prace nad reorganizacją i uzdrowieniem szeregu przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych.

„Wydział porad w zakresie organizacji przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych” mieści się w lokalu Centralnego Związku (Chmielna 2). Zgłoszenia do Wydziału należy kierować narazie przez Sekretariat Centralnego Związku (tel. 279-67).

Podając powyższe do wiadomości WPanów Centralny Związek jest przekonany, że inicjatywa jego wywoła w szerokich kołach przemysłowo-handlowych żywy oddźwięk, jako wyraz uznanej i oddawanej oddawna potrzeby.

Zarząd.

NOWE KSIĄŻKI

Dr Mieczysław Jeżewski, prof. Akad. górnicz. w Krakowie

Radjofonja i Radjotelegrafja

191 rys. 207 str. Katowice 1926 r.

Inż. Jan Zaus

Żelbet (Żelazo - Beton)

28 przykł. 101 rys. 14 tabl. 234 str. Poznań 1926 r.

Juljan Rummel

Państwo a morze

wyd. Ligi Morsk. i Rzecz. 67 str. Poznań 1925 r.

Juljan Rummel

Gdynia Port Polski

114 rys., 4 tablice 218 str. Toruń 1926 r.

BETONIARKI I
WINDY BUDOWLANE
TACZKI ŻELAZNE

Rzewuski i S^{KA} Fabryka
maszyn
Warszawa, ul. Ordynacka 7

WĘGIEL DRZEWNY

SP. AKC. „HAJNÓWKA” I

Biurowo sprzedaży:

Józef Breitkopf, Spadkobiercy

Warszawa, Jerozolimska 16, tel. 1-56

Wydawca Związek P. Zrzesz. Techn.

Redaktor Inż. Stanisław Rodowicz

Drukarnia Techniczna Sp. Akc., w Warszawie, Czackiego 3-5.